

ENERGIETRANSITIE: INNOVATIE IN HET ENERGIEBELEID

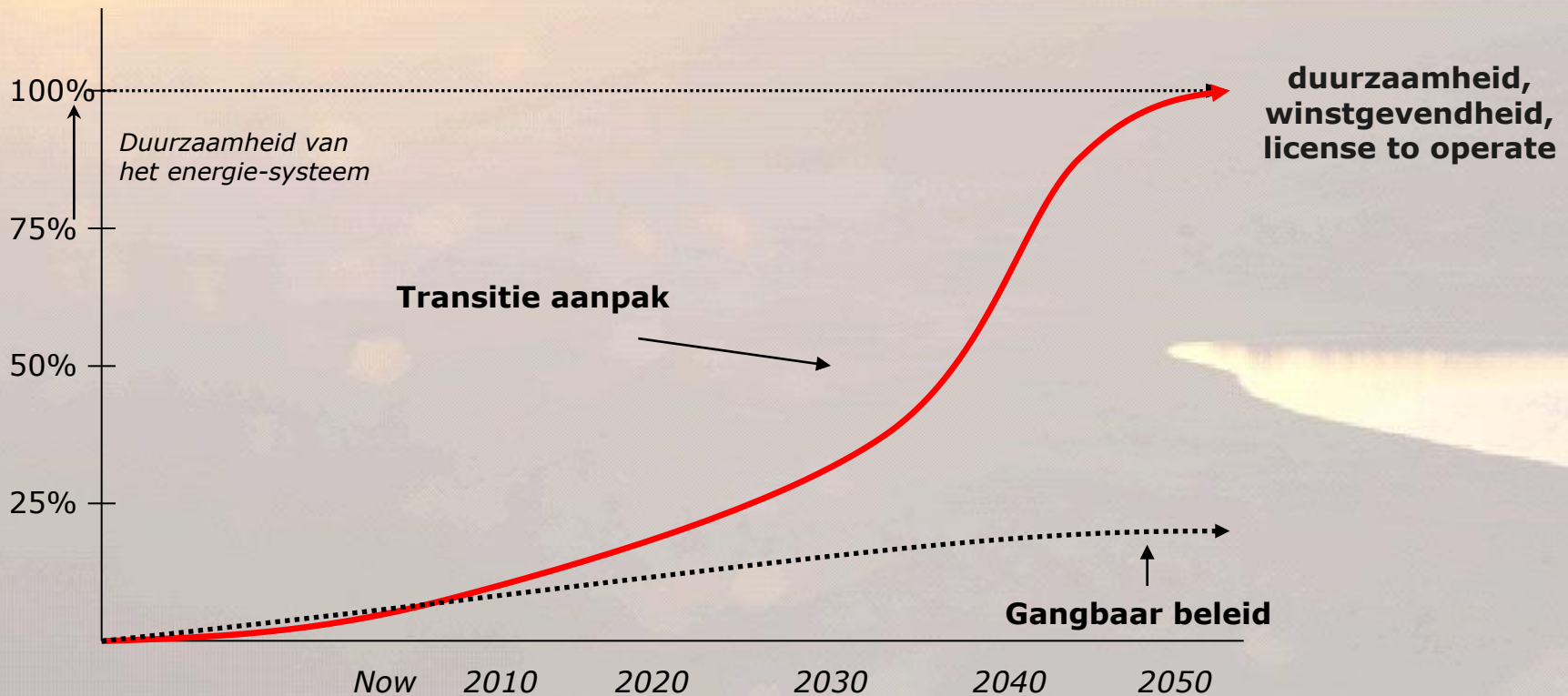

Peter Aubert – maart 2007

Van visie naar beleid

- Project LTVE: diversiteit aan wereldbeelden 2050
 - Ecologie = burgers autonomie 2000 PJ
 - Vrijhandel = markt laagste kosten 2500 PJ
 - Isolatie = staat zekerheid 3000 PJ
 - Solidariteit = instituties ‘de wereld’ 4500 PJ
- Robuuste elementen
 - Energiebesparing
 - Wind op zee, biomassa
 - Gasvormige energiedragers, duurzame elektriciteit
- Faites vos jeux!
 - 33 aanbevelingen, 5 overgenomen
 - ‘verduurzaming van de energievoorziening vergt een transitie’
- NMP4
 - Hardnekkige milieuproblemen, geen ‘quick fix’
 - Bestaand beleid niet voldoende: transitie-aanpak nodig

Stelling: zonder transitie-aanpak geen duurzaamheid op lange termijn

Wat is een transitie?

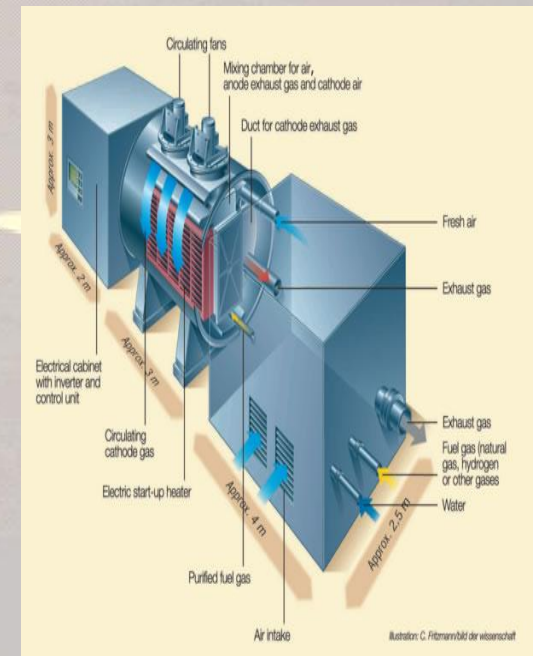
Kolen

Gas

Waterstof

2000-01: zoeken

- Overtuigen ‘interne stakeholders’ EZ
- Opzoeken (vermoedelijke) koplopers
 - Stormen van kritiek doorstaan...
- Verzamelen eerdere ervaringen (DTO)
- Inschakelen ‘friskijkers’
- Metafoor ‘De Reis naar het Zuiden’
 - Aantrekkelijk doel
 - Reisgenoten gezocht
 - Route noch voertuig liggen vast
 - Onderweg bekijken of we op de goede weg zijn
 - Kaartje naar huis sturen
- Stakeholders:
 - Aansluiten bij lopend beleid
 - Beleidsvernieuwing nodig
 - ‘Experimenteerruimte’

Transitie-aanpak: het verschil

	Gangbaar beleid	Transitie aanpak
Proces	• Top-down: Den Haag/ EU bepaalt• Technologie gedreven• Blauwdruk: doel en middelen staan vast• Eendimensionaal: CO2 òf innovatie òf duurzame energie	• Stakeholders bepalen <i>samen</i> doelen en strategie• Technologie in context: economie, maatschappij, klant• Onzekerheid: al doende leren, experimenten• Meerdimensionaal: meerdere doelen, meerdere opties, geen vaststaande uitkomst
Resultaat	Incrementele veranderingen binnen het systeem	Systeemverandering, innovatie 'out of the box'

2001-03: vaste grond

- Project Implementatie Transitie management
- Deelprojecten Duurzaam Rijnmond, Nieuw Gas, Modernisering Energieketens, Biomassa
 - Doel: stakeholder-analyses, uitlokken projecten
- Deelproject Beleidsvernieuwing
 - Doel: cultuurverandering overheid
- April 2002: van energie- naar EZ-project
- 2003: visievorming, vaststelling *transitiepaden*

2050

Biomassa 20-40% in energievoorziening

Beelden

2020

10-15% in elek. Prod. 15-20% in verkeer

Strategische visie

A. Vergassing

B. Pyrolyse

C. Biofuels

Transitiepaden

2003

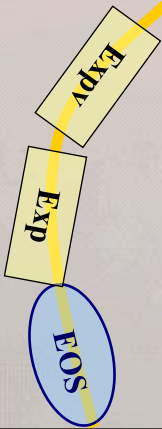
2 à 3 %

Exp

: experimenten

EOS

: onderzoek

2003-07: uitbouwen door resultaat

- 2003: 23 transitiepaden geformuleerd
- 2004: Ondersteuning Transitie Coalities
 - Kamerrapport ‘Innovatie in het Energiebeleid’
 - ‘erkenning’ transitiepaden, UKR
- 2005: van T-teams naar Platforms
 - Succesvolle tenders UKR
- 2006: interdepartementale samenwerking
 - 6 DG’s als opdrachtgever van I.P.E.
 - Koplopersloket
 - Transitie Actie Plan van Taskforce
- 2007: energietransitie in Coalitie Akkoord

Resultaten sinds 2004

Ondersteuning Transitie Coalities (OTC)

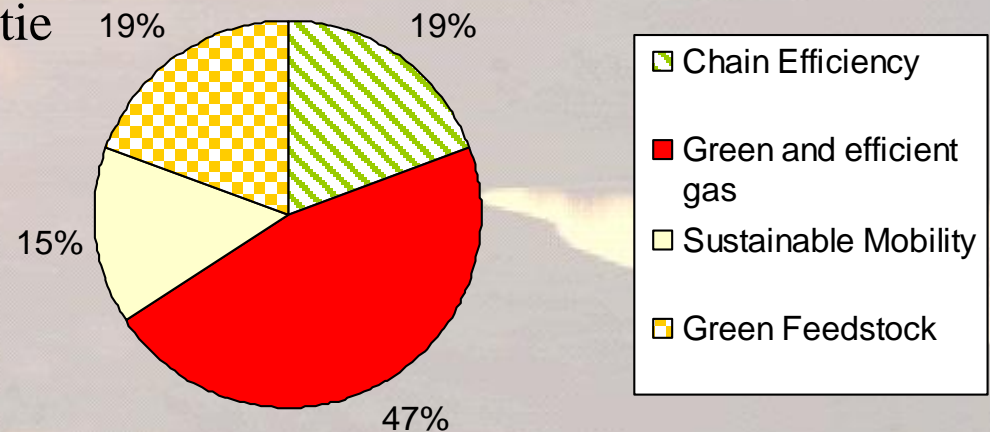
>100 uitgewerkte plannen

- Gem. 4 partijen per coalitie (markt leidend)
- Totaal 371 partijen betrokken

Unieke kansen regeling (UKR) en EOS-Demo

- > 100 projecten
- > € 500 miljoen aan investeringen
- > € 100 miljoen ondersteuning

Projects per theme

Diversiteit

- Nieuw Gas
 - Markt, grote bedrijven, Gasunie
- Biomassa/Groene grondstoffen
 - Consultants, ‘cowboys’, Novem, Natuur&Milieu
- Duurzaam Rijnmond
 - Overheden, productielocaties, Deltalinqs, ROM
- Modernisering Energiesector/Ketenefficiëntie
 - Onderzoekers, EZ-VROM, papierindustrie
- Duurzame mobiliteit
 - Acute problemen, belanghebbenden, los netwerk
- Beleidsvernieuwing
 - Zelfbeeld, interne stakeholders, EZ-VROM

Praktijk: Platform Nieuw Gas

- Tweemaandelijks 'Raad van Bestuur': Gasunie, Essent, Eneco, CE, RUG, ECN, SNM, S-N, EZ
- 'Werkmaatschappijen': warmte, waterstof, schoon fossiel, groen gas, decentraal, glastuinbouw
- Visievorming, arena-opbouw, projectontwikkeling
- Jaarlijkse 'aandeelhoudersvergadering'

Praktijk: Beleidsvernieuwing

- ‘Crash’-actie: sept ’02- juni ‘03
 - *Voor wat hoort wat*: een nieuwe EZ-werkwijze om de energietransitie op gang te helpen
 - 75 redenen voor beleidsvernieuwing
 - *Sturen naar het Zuiden*
- Verdeeld succes
 - Klachten van stakeholders vs. zelfbeeld EZ
 - Cultuurelementen vs. geld-sturing
 - Netwerk vs. Machtsopbouw
- Maar: OTC, UKR, Koplopersloket

Resultaten transitie-aanpak

- Van buiten naar binnen werken
 - Visiedocumenten, strategische doelen
 - Transitie Actie Plan als ‘call for action’
- Focus en commitment
 - 26 transitiepaden, waarvan 13 ‘erkend’
 - beleidsprioriteiten
- Concrete resultaten
 - € 500 miljoen aan transitie-experimenten en -projecten
- Beleidsvernieuwing
 - Samenwerking binnen de overheid (IPE, 6 DG’s)
 - Beleidsagenda Transitie-instrumenten

‘Pijnpunten’ (interne evaluatie)

- Bedrijfsleven te weinig betrokken
- Binnen bedrijfsleven verkeerde ingangen
- Systeemvernieuwing stuit op weerstand
- ‘De stampende muis’
- Kosteneffectiviteit = onbekend
- Overheid met vele gezichten
- (Erg) veel beloftes

Lessen van transitie management

- **Outsiders en insiders**
 - Laat zien wat je doet
 - Spreek ook de taal van ‘de outsiders’
- **Sturen zonder geld**
 - Zoek de ‘policy windows’
 - Laat ‘geldsturen’ niet (weer) de overhand krijgen
- **Persoonlijke relaties cruciaal**
 - De netwerker, de deskundige, de communicator
- **Durf te leren, durf te veranderen**
 - Een fout is óók een succes
 - Laat transitiedenken geen nieuwe ‘koker’ zijn

Transitie naar
een duurzame
energiehuishouding

Dit is een initiatief van het Ministerie van Economische Zaken

Transitie is: creatieve energie !

